

ehhez képest pedig nem tekinthető a törvénybe s a jó erkölcsökbe ütközőnek a részvényesek többségének az a határozata, amely a kibocsátandó új részvényekre nézve csak ezek felerésze erejéig, — de igen alacsony árban — biztosítja a régi részvényeseknek az elvételi jogot, míg a másik felerészt, bár magasabb, de a belértéken esetleg mégis lényegesen alul maradó áron, a helyi érdekeltségnek kívánja juttatni;

és ily esetben a határozat megsemmisítésének alapjául az sem szolgálhat, hogy az új részvényeseknek nyújtott anyagi előny, az ennek ellenében szerzett összeköttetés útján csak hosszabb idő eltelte után fog a társaság részére megtérülni. (P. IV. 1062/1935.).

Megállapítási per. Folyóiratunk 1925. évi 6. számában (271. l.) foglalkoztunk a bírói gyakorlat amaz irányzatával, amely hajlandó a megállapítási per előfeltételeit szigorú mértékkel mérni és az ilyen kereseteket csak akkor megengedni, ha azok törvényes előfeltételeinek fennforrását pozitíve megállapítja. Hangsúlyoztuk, hogy főelv maradjon a fölösleges perek elhárítása s hogy az actorátus megtagadása akkor jogosult, ha a perindítás mögött vélt érdek sem áll, csak perlekedési szeszély vagy bosszantási célzat.

Noha akkor a megállapítási per előfeltételeinek enyhébb kezelése mellett törtünk lándzsát, mégis teljes mértékben magunkévá tesszük a kir. Kuria alábbi döntését, amely rendkívül éles megvilágításba helyezi a megállapítási per indíthatóságának korlátait.

Felperes keresetében a (— sz.) tjkvben felvett ingatlanokra vonatkozólag indít megállapítási keresetet azért, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy alperes a tulajdonközösség megszüntetésekor köztük létrejött szerződési tilalom ellenére a pusztuló szőlőben utánpótlást eszközölt; s mondja ki a bíróság, hogy alperes a szőlőben a pusztuló tőkétet ujjakkal nem pótolhatja.

Ezt a kereseti kérelmet a 2. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyvben kiegészítette azzal, hogy azt is állapítsa meg a bíróság, hogy amennyiben alperes a pusztuló tőkétet ujjakkal pótolja, annak az időnek a leteltével, amely alatt a szőlő pótlás nélkül kiveszett volna, felperes kérheti a tulajdonközösség megszüntetését tekintet nélkül a szőlő állapotára.

Alperes a per folyamán beismerte s ez meg is van állapítva, hogy a felperes és az alperes jogelődje között az a megállapodás jött létre, hogy a kérdésben forgó szőlőre nézve a tulajdonközösség addig nem szüntethető meg, amíg az akkor, vagyis a megállapodás idején beültetett szőlő ki nem pusztul s nem kifogásolta azt a felperesi álláspontot sem, hogy az „utánpótlással annak az időnek elkövetkezése, amikor a tulajdonközösség a felek között megszüntelhető lesz, ki nem tolható.“

Kétségtelen tehát, hogy alperes a felperes által jelen megállapítási kereset tárgyává tett jogot kétségbe nem vonja.

Ily körülmények között pedig a Pp. 130. §-a alapján indítható megállapítási keresetnek nincs törvényes alapja.

A megállapítási keresetnek célja lényegében ugyanis az, hogy a peres felek közötti jogviszonynak, vagy jognak fenn vagy fenn nem állása, a felperes jogállapotának az alperessel való biztosítása szempontjából

birói határozattal mondassék ki; a keresetnek s a birói határozatnak a tárgya tehát csakis olyan jog lehet, amelyet a peres felek valamelyike perbeli ellenfelével szemben — a köztük létrejött jogviszony alapján — létezőnek, vagy nem létezőnek vitat, de nem lehet tárgya olyan jog is, amelynek a felek közötti jogviszonyban való fennállása, vagy fenn nem állása nem kétséges, ami a jelen esetben a fentiek szerint fenforog.

A felperes megállapítási keresetének egyébként még azért sem lehet helye, mert amennyiben felperes úgy gondolja, hogy már beállott azaz időpont, amely alatt az egyezségkötés idején beültetett szőlőnek természetes módon ki kellett volna pusztulnia, jogát volt alperes ellen az egyezség alapján, a tulajdonközösségnek természetben való megosztás útján leendő megszüntetését szorgalmazni, tehát teljesítés iránt keresetet indítani, ily esetben pedig jogviszony megállapítása iránt a Pp. 130. §-a alapján indítható kereset teljesen szükségtelen. (Kuria 1925. október 7. P. V. 847/1925. sz.)

M.

Közigazgatási ut — perut. A mi közigazgatási bíróságunk hatáskörének csonka kiépítése folytan a magánfelekre igen nagy jelentőségű, hogy az állam elleni igényeiket a bíróság előtt érvényesíthessék. A kincstár pedig — a pergátló kifogással kezdi. E téren bizonyára a kincstár a legnagyobb termelő.

Most a Kuria egy elvi fogalmazásu ítélettel mondotta ki, hogy a generális szabály a perut és közigazgatási hatáskör a kivételes, mely csak akkor fog helyet, ha az ügy elintézését törvény vagy hasonlójú jogszabály közigazgatási hatáskörbe utalja. Az adott esetben a felperes kártérítési igényt támasztott a kincstárral szemben abból kifolyólag, hogy a kincstár oly épületeket foglalt le beszállásolás céljaira, amelyek az alól mentesek és felperes a szükséges számú munkásokat emiatt nem alkalmazhatta és üzemében kárt szenvedett. A Kuria a tábla ítéletét megváltoztatta és a pergátló kifogást elvetette, mondván a következőket:

„Vagyonjogi követelések, így a közigazgatási hatóság elé utalt jogviszonyból származó magánjogi követelés is, mint általában minden oly magánjogi igény, melyet törvény vagy törvényerejű jogszabály közigazgatási hatáskörbe nem utal, a rendes birói uton érvényesíthető.” (P. VI. 7095/1924.)

Hangsúlyozottan kell a döntés kapcsán kiemelni, hogy itt az államnak államhatalmi ténykedéséből keletkezett igényéről volt szó és így a közigazgatási ut megállapítására nem elegendő, hogy a kincstár ne mint magánjogi alany szerepeljen. A lényeg egy pozitívumon és egy negatívumon nyugszik: 1. a fél vagyonjogi igényt támaszt; 2. téves külön szabály, amely ezen magánjogi vita elintézését közigazgatási hatáskörbe utalja. Annál fontosabb a Kuria fenti tétele, mert éppen ujabban mondotta ki a Kuria egy másik tanácsa, hogy a vasuti alkalmazottak ügyei nem tartoznak birói hatáskörbe.

B. S.

A tőzsdei áruüzleti szokások alkalmazása. A Kuria P. VII. 6411/924. sz. határozatával kimondotta, hogy a „tőzsdei áruüzleti szokások csak a tőzsdén kötött vagy a tőzsdén kívül az áruüzleti szokások felhívásával kötött ügyletekre alkalmazhatók, már pedig a felek ügyletüket nem a